

ยักษ์ (ญี่ปุ่น) กลับ กำลังจะตื่น: Is Japan Back?

พ.ศ.ประยูร เชื้อววัฒน์
ผู้อำนวยการสถาบันมาตริวิทยาแห่งชาติ

1. ภาพรวม นโยบายเศรษฐกิจของ

รัฐบาลนายอาเบะ:

รัฐบาลนายอาเบะมีนโยบายเศรษฐกิจ อันประกอบด้วย ยุทธศาสตร์สำคัญอยู่สามด้าน อันได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการเงิน ยุทธศาสตร์ด้านการคลัง และยุทธศาสตร์ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นายอาเบะได้ขยายความถึงยุทธศาสตร์ซึ่งมีความสำคัญที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เมื่อกลางปีที่ผ่านมา เขากล่าวว่า หน้าที่สำคัญของรัฐบาลภายใต้การนำของตนก็คือต้องปลดปล่อยญี่ปุ่นจากสภาพเศรษฐกิจเงินฝืด (deflation) และภาวะที่ชาวญี่ปุ่นเริ่มทอดถอนใจความเชื่อมั่นในตนเอง อันเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจดังกล่าว

นโยบายด้านการเงินการคลังของนายอาเบะ เริ่มแสดงผลออกมา ตั้งแต่การทำให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลง เพื่อสนับสนุนให้อุตสาหกรรมส่งออก สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ ในด้านกลับกัน การขยับตัวที่ดีขึ้นของเศรษฐกิจญี่ปุ่น เริ่มสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างประเทศ ส่งผลให้ตลาดหุ้นของญี่ปุ่นกลับมาคึกคักใหม่อีกครั้ง สิ่งนี้ส่งผลให้ญี่ปุ่น สามารถดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาได้มากขึ้น

ในบทความนี้ จะนำแนวคิดสำคัญของยุทธศาสตร์ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญที่สุดของรัฐบาลนายอาเบะมากล่าวถึง

ในยุทธศาสตร์ด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดังกล่าว นายอาเบะ นายกฯ ญี่ปุ่นได้กล่าวถึงกลยุทธ์สำคัญอันได้แก่

- การขับเคลื่อนการส่งออก: Japan is back
 - การส่งเสริม และกระตุ้นการลงทุนภายในประเทศขนาดใหญ่
 - การปฏิรูประบบการศึกษาภายในประเทศ
 - การพัฒนาภาคเกษตรเพื่อการส่งออก
 - การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากต่างประเทศ
- อาจกล่าวได้ว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีองค์ประกอบที่สำคัญสองส่วน คือ
- ส่วนหนึ่ง มุ่งดึงเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศญี่ปุ่น เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ประชาชาติ และเพื่อรองรับการลงทุนใหม่ๆ
 - อีกส่วนหนึ่ง เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถของญี่ปุ่น ในการกลับมาแข่งขันระดับสากลอีกครั้งหนึ่ง

2. การขับเคลื่อนการส่งออก Japan is back

นายอาเบะ ได้ทำความถึงอดีต ขณะที่นายอิคะ นายกฯ ญี่ปุ่นสมัยนั้น เดินทางเยี่ยมเยือนยุโรปในปี 1962 ภารกิจในระหว่างเดินทางของนายกฯ อิคะทำให้เขาได้รับการขนานนามต่อมาจากประธานาธิบดีเดอโกลว่า เขาเป็นเชลล์แมนของวิบุรุษานซิสเตอร์ (ญี่ปุ่น) ผลจากการเดินทางต่างประเทศครั้งนั้น ช่วยผลักดันให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของญี่ปุ่น เป็นที่รู้จักกว้างขวางทั่วโลก นายอาเบะประเมินว่า นายกฯ อิคะได้ช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมเครื่อง

ใช้ไฟฟ้าของญี่ปุ่น กลายมาเป็นอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าของโลก ไป ผลที่ติดตามมาคือ เกิดการลงทุนใหม่ๆ ติดตามมามากมาย นำพา ญี่ปุ่นไปสู่มหาอำนาจทางเศรษฐกิจ และยักษ์ใหญ่ทางอุตสาหกรรม ในเวลาต่อมา

การดำเนินการของนายอาเบะ จึงพยายามเดินตามแนวคิด นั้น นายอาเบะเรียกว่ากลยุทธ์ top sale คือการพยายามทำการตลาด โดยผ่านผู้บริหารระดับสูงของประเทศ ร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของ ภาคเอกชน ในเอกสารที่กล่าวถึงเรื่องยุทธศาสตร์การส่งออกโครงสร้าง พื้นฐานไปต่างประเทศ ซึ่งผ่านการรับรองจากที่ประชุมกรม ของญี่ปุ่น เมื่อเดือนพฤษภาคม 2013 ที่ผ่านมานั้น ได้มีการกล่าวถึงรายละเอียด ต่างๆ ซึ่งน่าสนใจ

กลไกในการขับเคลื่อนการส่งออก จะทำผ่านสิ่งที่เรียกว่า top sale ดังกล่าวแล้ว โดยผนวกกับกลไกอื่นๆ ของภาครัฐ อาทิ

คู่ขนานไปกับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ เช่นการให้ ความช่วยเหลือทางเทคนิค เพื่อปูทางไปสู่การขายโครงการโครงสร้าง พื้นฐานขนาดใหญ่

- ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า ที่สามารถเชื่อมโยงไป สู่โครงการขนาดใหญ่
- ผ่านโครงการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ
- ผ่านสถาบันทางการเงินอื่นๆ ของภาครัฐ เป็นต้น

ในเอกสารดังกล่าว ได้ระบุกลุ่มสาขา ซึ่งเชื่อว่าญี่ปุ่นมีขีด ความสามารถในการแข่งขัน และมีความเป็นเลิศทางเทคนิค อาทิ

- สาขาทาง ด้านการแพทย์
- สาขาทาง ด้านเกษตร
- สาขาทาง ด้านอวกาศ
- อื่นๆ เช่น การป้องกันสาธารณะภัย การพัฒนาเมืองสีเขียว ระบบรางความเร็วสูง เป็นต้น

ทั้งนี้ โดยรัฐบาลญี่ปุ่นมีแนวคิด ที่จะผลักดันและดำเนินการ ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำของโครงการ กล่าวคือ ตั้งแต่ การจัดหาเงินทุน การพัฒนาโครงการ การก่อสร้างโครงการ ไปจนถึง การดำเนินการหรือบำรุงรักษา เป็นต้น

นายอาเบะตั้งเป้าหมายไว้ว่า โดยผ่านกระบวนการ top sale ดังกล่าว ยอดการส่งออกด้านโครงการโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ซึ่ง ในปี 2013 มีมูลค่าประมาณ 10 ล้านล้านเยน จะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็น สามเท่าในปี 2020 โดยมีมูลค่า 30 ล้านล้านเยน

3. การส่งเสริมและกระตุ้นการลงทุนภายใน ประเทศขนาดใหญ่

รัฐบาลภายใต้การนำของนายอาเบะมองว่า การที่ญี่ปุ่นจะ สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกนั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ เพิ่มการลงทุนในเครื่องจักรทางการผลิตภายในประเทศอย่างเพียงพอ เพื่อปรับเปลี่ยนสายการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงการริเริ่ม อุตสาหกรรมใหม่ๆ

นายอาเบะได้ยกตัวเลขการลงทุนของภาคเอกชนญี่ปุ่นในปี 2012 ที่มีมูลค่าประมาณ 63 ล้านล้านเยน ซึ่งยังต่ำกว่าตัวเลข การลงทุน ก่อนเกิดสภาวะวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์ (จากกรณีของ บริษัท ลีแมนบราเธอร์) ถึงร้อยละสิบ ด้วยเหตุนี้นโยบายสำคัญ ประการหนึ่งของรัฐบาลญี่ปุ่น จึงเป็นการสร้างแรงจูงใจ เพื่อ กระตุ้นให้ภาคเอกชนมีการลงทุนใหม่ๆ

นายอาเบะได้ยกตัวอย่างกรณีอุตสาหกรรมสารกึ่งตัวนำ ซึ่งในช่วงทศวรรษ 1980 นั้น ญี่ปุ่นครอบครองตลาดสำคัญใน อุตสาหกรรมนี้ได้แทบทั้งหมด แต่มาในปี 2002 อุตสาหกรรม สารกึ่งตัวนำของญี่ปุ่นบางส่วน ถูกบริษัทซัมซุงแซงหน้าไป สำหรับเหตุผลจากการวิเคราะห์ของทางรัฐบาลญี่ปุ่น พบว่าน่า จะเป็นจากปัจจัยการลงทุนใหม่ๆ ทั้งนี้ เมื่อดูตัวเลขสามปีนับจาก ปี 1999 จะพบว่า บริษัทซัมซุงมีการลงทุนในเครื่องจักรทางการ ผลิต มากเป็นถึงสามเท่าของการลงทุนของภาคเอกชนญี่ปุ่นใน อุตสาหกรรมนี้

